

Тема 2. Цивілізації Передньої та Центральної Азії. Кіммерійсько-скіфський світ. Урок №1.

Тема уроку: Давнє Дворіччя.

Мета уроку: – охарактеризувати природно-географічні умови цивілізацій Дворіччя;

- сформувати уявлення про закономірності розвитку цивілізацій у долинах річок (на прикладах досліджуваної країни);
- розвивати системне і логічне мислення, просторову уяву, увагу;
- удосконалювати вміння встановлювати причинно-наслідкові зв'язки;
- виховувати доброзичливе ставлення до людей, культуру мовлення, толерантність, демократизм, порядність.

Тип уроку: урок засвоєння нових знань.

Обладнання: підручник, атлас, мультимедійна презентація, ноутбук, проектор, роздаткові картки для учнів.

Основні поняття і терміни: «місто-держава», «клинопис», «закон».

Очікувані результати:

По завершенню уроку учні зможуть:

- називати хронологічні межі розквіту Вавилону за правління Хаммурапі;

- показувати на карті територію Дворіччя, Вавилонського царства часів Хаммурапі;
- застосовувати та пояснювати на прикладах основні поняття;
- описувати спосіб життя населення різних цивілізацій Передньої та Центральної Азії;
- наводити приклади впливу природно-географічних умов Дворіччя на зародження держави та цивілізації;
- оцінювати внесок цивілізацій Передньої та Центральної Азії у світову культуру.

Хід уроку

I. Організаційний момент уроку.

Учитель повідомляє учнів про початок вивчення нової теми «Цивілізації Передньої та Центральної Азії. Кіммерійсько-скіфський світ», тривалість її розгляду, форми й методи роботи учнів під час вивчення нової теми (Слайд 1).

II. Мотивація навчальної діяльності учнів.

Оголошення теми, мети, визначення завдань та очікуваних результатів уроку.

III. Актуалізація опорних знань.

Постановка перед учнями проблемного завдання:

- Як вплинули природно-географічні умови на розвиток цивілізацій Дворіччя?

IV. Вивчення нового матеріалу.

(Слайд 2).

План

1. Вплив природно-географічних умов на розвиток цивілізацій Дворіччя в III-II тис. до Р.Х.
2. Вавилон за часів Хаммурапі.

1. Вплив природно-географічних умов на розвиток цивілізацій Дворіччя в III-II тис. до Р.Х.

Пояснення вчителя + робота з картою.

Передня Азія – частина Азії, що охоплює півострів Мала Азія, Вірменське і більшу частину Іранського нагір'я, Аравійський півострів, Дворіччя і східне узбережжя Середземного моря.

Дворіччя – територія у середній і нижній течії річок тигр та Євфрат, що впадають у Перську затоку (Слайд 3).

Робота в парах з історичним джерелом (Слайд4):

Гра «Хто швидше та більше» (Учні змагаються в парах, хто швидше та більше складе запитань до тексту).

Геродот про природу Південної Месопотамії

...вся Вавилонія, як і Єгипет, перерізана каналами, а найбільший канал можна переїхати на поромі, він орієнтований на ту частину неба, де сонце сходить узимку, і, починаючись від Євфрату, закінчується в іншій ріці, у Тигрі, на березі якої побудовано місто Нін. Ця країна порівняно з усіма іншими, що їх ми знаємо, далеко перевищує їх щодо вирощування злаків. Бо усякі інші дерева не ростуть там і не вирощуються - ні смоківниці, ні

виноград, ні маслини. Проте щодо вирощування злакових рослин ця країна настільки родюча, що звичайний урожай буває там двохсоткратний, але коли вирощування буває особливо успішним, то навіть і трьохсоткратний. В цій країні листя пшениці і ячменю часто розростаються до ширини чотирьох пальців. Щодо бадилля проса і кунжуту, то воно досягає такої висоти, що ці рослини стають майже деревами, хоч і я добре це знаю, але більше не згадуватиму про це, бо я певний того, що ті, хто не відвідав Вавилонію, зовсім не повірять і тому, що я розповів про плоди. Оливкової олії вони зовсім не вживають, але роблять олію з кунжуту. По всій країні в них понасаджено фінікові пальми і більшість з них плодючі, з них добувають поживу: вино і мед. Вони старанно доглядають за цими деревами, як за смоківницями, і зокрема за плодами цих пальм...

Підсумки гри.

Робота з картою + бесіда (Слайд 5, 6):

- Як, на вашу думку, географічне середовище впливало на природні умови Дворіччя?

- Як використовували глину вавилоняни? (Слайд 7).

Словникова робота (Слайд 8).

Клинопис - система письма, якою користувалися жителі Давнього Дворіччя, перша система письма, винайдена людством.

Робота в парах (Слайд 9): скласти розповідь «Заняття населення Дворіччя».

Гра «Слово за словом»: учні ланцюжком називають слова чи словосполучення, пов'язані із заняттями населення Дворіччя.

Робота із зображенням (слайд 10):

- Як ви думаєте, чому фінікову пальму в Месопотамії називали «дерево життя»?

Узагальнювальна бесіда:

- Як природно-географічні умови Дворіччя вплинули на заняття населення?

Пояснення вчителя + словникова робота (Слайд 11,12).

У VII-VI тис. до Р.Х. починається заселення Нижнього Дворіччя: північну частину зайняли скотарські племена аккадців, південну – землеробські племена шумерів. Єдиної держави створено не було, оскільки області Південного Дворіччя були розділені протоками Євфрату й болотами; центром кожної області ставало сильне місто, що виникало навколо храму. Так виникли міста-держави.

Місто-держава – форма держави в давнину, коли окреме місто і частина підпорядкованої йому сільської території, вважалися незалежною державою.

Найбільші міста – Ур, Урук, Ніппур, Лагаш, Умма.

Робота з картою (слайд 13):

- Знайти на карті найбільші міста Дворіччя: Ур, Урук, Ніппур, Лагаш, Умма.

Хвилинка відпочинку:

- Діти, чи знаєте ви, що таке австралійський дощ? Якщо ви будете уважними, то почуєте, який він.

Вправа «Австралійський дощ» (Слайд14).

2. Вавилон за часів Хаммурапі.

Розповідь вчителя + бесіда.

Приблизно через тисячу років після утворення найдавніших держав у Південному Межиріччі на березі Євфрату виник Вавилон (Слайд 15).

Вавилон був зручно розташований. В його порту налічувалося багато судів, човнів з очерету, плотів, які витримували великий вантаж. У Вавилоні бурхливо розвивалася торгівля. Купці платили мито, яке збагачувало царську казну.

- Які почуття викликає у вас вигляд міста?
- Чи хотіли б ви жити в такому місті? Чому?

Величезної могутності досяг Вавилон за часів правління царя Хаммурапі, який перебував при владі з 1792 по 1750 рр. до Р.Х. (Слайд 16).

Він розділив країну на області й до кожної з них призначив спеціального урядовця, який керував від його імені. Хаммурапі дуже піклувався про зрошення полів, які називали «душею країни». Для їх поливу була створена низка зрошувальних каналів.

Хаммурапі також розробив найдавніші закони (Слайд 17).

Словникова робота (Слайд 18).

Закон — загальнообов'язкове правило поведінки, яке встановлюється вищими органами державної влади або володарями держави.

Робота в загальному колі з історичним джерелом: «Закони Хаммурапі» (Слайд 19).

Бесіда:

- Яке покарання було найпоширенішим?

- Вихованню якої риси в робітників сприяла стаття 2?
- Назвіть ще подібні статті з перерахованих.
- В яких статтях закріплюється соціальна нерівність?
- Чому остання стаття захищає рабів?

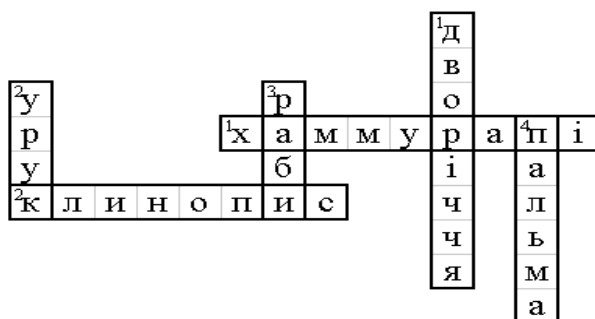
Узагальнювальна бесіда:

- Чиї інтереси захищали закони царя Хаммурапі?
- Чи були закони, на вашу думку, справедливими та милосердними?

V. Закріплення набутих знань.

Обговорення у загальному колі проблемного питання уроку.

Розгадування кросворду (Слайд 20,21).

По вертикалі:

1. Територія у середній і нижній течії Тигру і Євфрату.
2. Одне з найбільших міст.

3.Безправна частина вавилонського суспільства.

4. Дерево життя.

По горизонталі:

1. Цар Вавилону, за якого було укладено збірку законів.
2. Різновид письма.

VI. Підсумки уроку.

Вчитель підбиває підсумки уроку, пропонує учням висловити ставлення про історичні події, явища та діячів, що вивчалися на уроці.

VII. Домашнє завдання.

(Слайд 22).

Опрацювати зміст відповідного параграфа підручника.

Виконати завдання на контурній карті.

Творче завдання: скласти ребус чи кросворд до теми.

Додаток:

Картка для учнів

Геродот про природу Південної Месопотамії

...вся Вавилонія, як і Єгипет, перерізана каналами, а найбільший канал можна переїхати на поромі, він орієнтований на ту частину неба, де сонце сходить узимку, і, починаючись від Євфрату, закінчується в іншій ріці, у Тигрі, на березі якої побудовано місто Нін. Ця країна порівняно з усіма іншими, що їх ми знаємо, далеко перевищує їх щодо вирощування злаків. Бо усякі інші дерева не ростуть там і не вирощуються - ні смоківниці, ні виноград, ні маслини. Проте щодо вирощування злакових рослин ця країна настільки родюча, що звичайний урожай буває там двохсоткратний, але коли вирощування буває особливо успішним, то навіть і трьохсоткратний. В цій країні листя пшениці і ячменю часто розростаються до ширини чотирьох пальців. Щодо бадилля проса і кунжуту, то воно досягає такої висоти, що ці рослини стають майже деревами, хоч і я добре це знаю, але більше не згадуватиму про це, бо я певний того, що ті, хто не відвідав Вавилонію, зовсім не повірять і тому, що я розповів про плоди. Оливкової олії вони зовсім не вживають, але роблять олію з кунжуту. По всій країні в них

понасаджено фінікові пальми і більшість з них плодючі, з них добувають поживу: вино і мед. Вони старанно доглядають за цими деревами, як за смоківницями, і зокрема за плодами цих пальм...